

Õiguskantsler

Liina Altroff
direktor
Jüri Gümnaasium
kool@jyri.edu.ee

Teie nr

Meie 23.11.2020 nr 7-8/201787/2006459

Distantsõpe Jüri Gümnaasiumis

Lugupeetud Liina Altroff ja Madis Sarik

Teile teadaolevalt uuris õiguskantsler, kas Jüri Gümnaasiumi õpilaste distantsõppele suunamine alates 5. novembrist oli õiguspärane.

Leian, et kool tegi pärast 4. novembri nakatumisjuhtumi ilmsikstulekut kõik vajaliku, et hankida Terviseametilt teavet, mille alusel saaks langetada õppekorraldust puudutavaid otsuseid.

Soovitan sätestada kooli kodukorras õigusliku aluse distantsõppe rakendamiseks (s.t mis olukorras võib distantsõpet tervisekaitse meetmena rakendada).

Selgitasite oma vastuses õiguskantsleri järelepärimisele, et 4. novembri hommikul kell 9.53 sai direktor koolisöökla juhatajalt teate, et söökla töötaja on andnud positiivse koroonaproovi. Kooli kriisimeeskonna koosolekul otsustati, et alates 5. novembrist rakendatakse koolis distantsõpet.

Töite välja, et põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) § 44 lõike 1 järgi peab kool tagama õpilase koolis viibimise ajal tema vaimse ja füüsilise turvalisuse ning tervise kaitse ning PGS § 24 lõige 5 võimaldab rakendada juhendatud õppe viisina e-õpet, riiklike õppekavade järgi on lubatud õpet virtuaalses õppekeskkonnas.

Märkisite, et kriisimeeskonnal polnud otsustamise hetkel ega ka 5. novembril võimalik päris täpselt teada, kui paljude laste ja õpetajatega söökla töötaja viimasel tööl oldud päeval kokku puutus. Vajasite aega söögisaali nõuetekohaseks puhastamiseks ja desinfitseerimiseks. Hindasite, et kui söökla jääb avatuks, võib tekkida oht väga suure haiguskolde tekkeks, sest Jüri Gümnaasiumi majas viibib koos töötajatega päevas 1500 inimest. Enamik õpilasi sööb koolis kaks, osa neist ka kolm korda päevas. Koolipäevad on pikad ning toitlustuseta ei saa koolipäev kesta kauem kui kolm-neli tundi. Haigestunud õpilasi oli juba 12. ja 5. klassis, nendega tekkinud lähikontakti tõttu oli kaugtööle saadetud 12 õpetajat. Kinnitasite, et kool on distantsõppeks väga hästi ette valmistatud. Kõigil on distantsõppele minekuks pidev valmisolek.

Selgitasite, et alates 9. novembrist taastati kontaktõppe koolimajas neile 1.–5. klassidele, kes ei ole isolatsioonis (ligikaudu 550 õpilast). 6.–12. klass jätkasid õppimist distantsõppel, koolimajas toimusid õpetajatega kokkulepped konsultatsioonid ja järelevastamised.

Kirjeldasite ka probleeme Terviseametiga suhtlemisel. Selgitasite, et kooli direktor helistas Terviseameti ametnikele, kellega koostöös oli lahendanud seniseid koroonajuhtumeid, kuid

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

telefonile ei vastatud. Terviseameti üldnumbrilt keelduti esialgu andmast konkreetse juhtumiga tegeleva inimese telefoninumbrit, kuid öeldi, et koolilt tulnud info antakse edasi ja kooliga võetakse ühendust. Viimaks sai koolijuht kooli juhtumiga tegeleva ametniku telefoninumbri, kuid kõnele ei vastatud. Kooli direktor helistas Terviseametile 4. novembri hommikul viis korda.

Söökla juhataja sai sööklatöölise nakatumisest teada töötajalt endalt. Terviseamet teavitas nakatunust telefoni teel söökla juhatajat alles 4. novembril veidi enne kella 17, kirjalik teade nakatunud töötaja kohta saabus söökla juhatajale kell 17. Terviseamet teavitas koolijuhti kirjalikult 5. novembril kell 11.53. Tõdesite, et Terviseamet ei olnud koolile helistanud ega juhiseid jaganud ka veel 9. novembril. Leidsite, et sellise reageerimiskiiruse korral, kui koolijuhti teavitatakse koroonaviirusega nakatumisest rohkem kui 24 tundi hiljem, ei ole võimalik Terviseameti otsustesse kaasata.

Koroonaviiruse epideemilise leviku tõttu tekkinud ohu üle otsustab Terviseamet, võttes aluseks epidemioloogilised, laboratoorsed ja kliinilised andmed (nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (NETS) § 28 lg 1). Terviseamet või Vabariigi Valitsus võib vastavalt olukorrale rakendada NETS-s ette nähtud meetmeid, näiteks kooli ajutiselt sulgeda või piirata koolis liikumisvabadust (NETS § 28 lg 2 p 1, lg 5 p 3). Terviseamet ega Vabariigi Valitsus ei saa aga teha NETS alusel otsust viia kool (osalisele) distantsõppele. Seda, milline õppekorralduslik meede on kõnealuses viiruse leviku olukorras kõige parem, peab otsustama kool. Näiteks, kui Terviseamet kooli ajutiselt sulgeb, võib põhimõtteliselt kõne alla tulla võimalus suunata kõik õpilased või osa õpilastest distantsõppele või õppetegevus peatada. Niisiis peab kool, tuginedes Terviseameti või Vabariigi Valitsuse otsustele ja teabele viiruse leviku kohta, rakendama asjakohaseid õppekorralduslikke meetmeid, nt (osalist) distantsõpet. Seejuures on oluline, et teave viiruse leviku ja meetme kohta oleks piisavalt selge (nt mis ulatuses peab koolimajas liikumist piirama), et kool saaks teha õppekorraldust puudutavaid otsuseid.

Teie selgituse kohaselt sai kool söökla töötaja viirusesse nakatumisest teada söökla juhatajalt 4. novembri hommikul ja Terviseametilt kirjalikult 5. novembri ennelõunal, kuid Terviseamet ei pöördunud kooli ega kooli pidaja poole, et anda juhised vajalike meetmete rakendamiseks. Samuti ei õnnestunud koolil Terviseametiga kooskõlastada plaanitavaid õppekorralduslikke meetmeid.

Terviseamet selgitas õiguskantsleri nõunikule, et inspektor saatis direktorile juhised (lähikontaktsete juhis, desinfitseerimise juhis) 1. ja 5. novembril e-kirjaga ning 4. novembril oli inspektor saatnud juhised söökla juhatajale. Kooli direktori sõnul oli tegu üldist laadi soovitustega (nt kes on lähikontaktsete, kuidas desinfitseerida), mida Terviseamet oli koolile saatnud ka varem.

Terviseametist selgitati õiguskantsleri nõunikule, et kui sööklatöötaja haigestumisel lapsi lähikontaktseteks ei loetud, ei olnud ka põhjust anda koolile lisajuhiseid õpilaste isolatsiooni saatmise kohta. Terviseameti kinnitusel tähendaski täpsemate juhiste puudumine seda, et pole põhjust lapsi koolimajast eemal hoida.

On õige, et kui Terviseameti hinnangul pole konkreetset juhul vaja piiranguid kehtestada, ei pea amet eraldi otsust (haldusakti) välja andma. Seega, kui Terviseamet pole koolis liikumist piiranud või kooli sulgenud, ei saa kool viiruse leviku piiramise või peatamise põhjendusel distantsõpet rakendada.

Kuna kool peab õpilase koolis viibimise ajal tagama tema tervise kaitse (PGS § 44 lg 1), peab koolil olema võimalik operatiivselt suhelda Terviseameti pädeva töötajaga, et saada Terviseameti seisukohale kinnitust. Tõsi, nii Terviseamet kui ka Haridus- ja Teadusministeerium on jaganud

koolidele mitmesuguseid soovitusi ja juhiseid viiruse leviku olukorras tegutsemiseks. Siiski on mõistetav, et kui küsimuse all on väga suure kollektiivi tervise kaitse, tunnetab kool oma vastutust koolipere ees ning soovib olukorda Terviseametiga täpsemalt arutada. Kõnealusel juhul seda võimalust ei olnud.

Väärrib tunnustust, et koolil on välja töötatud ja kooliperele teatavaks tehtud distantsõppe korraldamise põhimõtted ([kooli kodulehel](#) ja alates 12.11.2020 kooli [kodukorra lisas 10](#)). Siiski ei ole Jüri Gümnaasiumi kodukorras praegu sätteid, mida saaks pidada distantsõppe rakendamise aluseks (st millises olukorras võib distantsõpet tervisekaitse põhjendusel rakendada), küll aga on kooli kodulehel avaldatud [Jüri Gümnaasiumi töö- ja käitumisjuhise Covid-19 ajal](#). See dokument sisaldab punkti „distantsõppele üleminek“, mida saaks põhimõtteliselt pidada distantsõppe õiguslikuks aluseks, ent pole selge, millisele õigusaktile tuginedes on juhiseid kehtestatud, kes selle on vastu võtnud ning kas tegu on kodukorra osaga (kodukorra kehtestamise kord PGS § 68).

Põhiseaduse § 37 lõige 1 sätestab õiguse haridusele ja koolikohustuslike õpilaste kohustuse omandada põhiharidus. Sellele vastab avaliku võimu (riik ja kohalikud omavalitsused) kohustus teha kvaliteetne haridus kättesaadavaks. Hariduse kättesaadavuse tingimused ja korra sätestab seadus, eelkõige põhikooli- ja gümnaasiumiseadus. Koolikohustuslik õpilane peab osalema kooli päevakavas või individuaalses õppekavas ettenähtud õppes, täitma õpiülesandeid ning omandama teadmisi ja oskusi oma võimete kohaselt (PGS § 9 lg 1, § 35 lg 1). Koolikohustuslik õpilane õpib üldjuhul statsionaarses õppes, kus kooli juhendatud tegevusel on suurem osakaal kui iseseisval õppimisel (PGS § 22 lg 2). Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus näeb ette, et üldjuhul on õpilane arvatud mõne klassi koosseisu ning õpe toimub grupiti (klass koos, eraldi rühmad, mitu klassi koos vms). Ehkki e-õpe võib olla juhendatud õppe osa (PGS § 24 lg 5), õpitakse üldjuhul koolimajas.

Nagu öeldud, ei saa Terviseamet ega Vabariigi Valitsus teha NETS alusel otsust viia kool (osalisele) distantsõppele. Seda, milline õppekorralduslik meede on kõnealusel viiruse leviku olukorras kõige parem, peab otsustama kool. Distantsõppe (ka lühiajalise distantsõppe) rakendamise otsuse vastuvõtmiseks peab olema õiguslik alus – seadusele või määrusele tuginev õigus tegutseda. Seaduse järgi tagab kool õpilase koolis olemise ajal tema vaimse ja füüsilise turvalisuse ning tervise kaitse (PGS § 44 lg 1). Õpilaste ja koolitöötajate vaimse ja füüsilise turvalisuse ja tervise kaitseks ning vägivalda ennetamise abinõude rakendamiseks loob võimalused kooli pidaja ning selle korraldab direktor kodukorras sätestatu kohaselt (PGS § 44 lg-d 2, 3). Niisiis on Riigikogu ette näinud võimaluse kehtestada kooli kodukorras tervisekaitse abinõud, täpsustamata, millised need abinõud võivad olla ning mis olukorras neid rakendada. Seega tuleb vajadusel need abinõud ja see, millises olukorras neid rakendatakse, ette näha kooli kodukorras.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium,
Riigikogu kultuurikomisjon ja sotsiaalkomisjon, Terviseamet

Aigi Kivioja 6938428
Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee